

בס"ד. שיחת ש"פ בראשית, מבה"ח וער"ח מרחשון, ה'תש"ב.

בלתי מוגה

א. כאשר כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר: שצריכים לחיות עם הזמן, דהיינו עם פרשת השבוע, דיבר אודות פרשת בראשית, באמרו:

פרשת בראשית היא סדרה שמחה ("א פריילעכע סדרה"), שהרי הקב"ה ברא עולמות ונבראים, והי' מרוצה, כמ"ש "כי טוב". ואע"פ שסוף הסדרה אינו נעים כ"כ, אפרורי במקצת ("א ביסל קאַלאַמוטנע"), מ"מ, כללות הסדרה היא שמחה, ובכל קהילות ישראל שבת בראשית הוא ששון ושמחה, כיון שמתחילים לקרוא את התורה מחדש.

ב. ומזה מובן, ששבת בראשית הוא כמו שמחת-תורה:

גם בשמח"ת מתחילים לקרוא את התורה מחדש, כמנהג ישראל שכאשר מסיימים את התורה בתיבות "לעיני כל ישראל", מתחילים מיד לקרוא "בראשית ברא".

וכיון שגדלה מעלת השמחה דשמח"ת [כמדובר בהתוועדות שלפנ"ד³ שמצד הציווי "מעלין בקודש"⁴, גדולה השמחה דשמח"ת יותר מהשמחה דחג הסוכות ושמחת בית השואבה שעלי' אמרו⁵ "מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו"], ושמחה זו היא מפני שמתחילים לקרוא את התורה מחדש — הרי מובן, שגם בשבת בראשית צריכה להיות השמחה כמו בשמח"ת, ועוד יותר מאשר השמחה דשמח"ת, כיון ש"מעלין בקודש".

וזוהו הביאור בדברי רבינו נשיאינו ששבת בראשית בכל קהילות ישראל הוא ששון ושמחה — דלכאורה, ענין השמחה שייך ליום-טוב, "מועדים לשמחה", ואילו שבת ענינו עונג, כמ"ש "וקראת לשבת עונג"⁷ — כי, שבת בראשית הוא בהמשך ואותו ענין כמו שמח"ת, ולכן חלוק מכל שאר השבתות, שמלבד העונג ענינו גם שמחה.

(4) ברכות כח, א. וש"נ.

(5) סוכה נא, א"ב.

(6) ישעי' נח, יג.

(7) ראה סה"מ תש"ט ס"ע 130, ובהנסמן

(1) שיחת ש"פ שמות תש"ב (סה"ש תש"ב

ע' 29). נעתק בקיצור ב"היום יום" — ב"ג חשון.

(2) פרשתנו א, ד. ועוד.

(3) שיחת ליל שמח"ת סיי"ו (לעיל ע' 87).

בהערות שם.

ג. וכיון שדברי צדיקים, ובפרט נשיאי ישראל, הם בדיוק, ובפרט דברים שבכתב ובדפוס — יש לבאר גם דיוק הלשון "ששון ושמחה": השמחה דשבת בראשית, שהיא באופן ד"מעלין בקודש" — כוללת גם את כל הענינים שלפנ"ז, שהרי "יש בכלל מאתים מנה"⁸. וכיון שבימים שלפנ"ז ישנו הן ענין הששון, "ושאבתם מים בששון"⁹, והן ענין השמחה, שמחת-תורה — יש גם בשבת בראשית "ששון ושמחה".

והענין בזה:

החילוק בין ששון לשמחה הוא¹⁰ — שששון הוא מלמעלה למטה, ושמחה היא מלמטה למעלה, כידוע¹¹ בענין הספירות, שששון הוא בספירת היסוד, שהיא סיום עולמות הא"ס, דהיינו מלמעלה למטה, ושמחה היא בספירת המלכות, דהיינו מלמטה למעלה. וזהו גם כללות הענין ד"זמן שמחתנו" (לשון רבים)¹² — "ישמח הוי' במעשיו"¹³, (מלמעלמ"ט) ו"ישמח ישראל בעושיו"¹⁴, (מלמטלמ"ע) ושניהם נמשכים בהשמחה דהמטה גופא, והיינו, שבשמחה דהמטה גופא ישנם ב' הענינים דששון ושמחה.

ובזה יובן גם מה שמצינו בגמרא במסכת סוכה¹⁵ בסוגיא דשמחת בית השואבה: "הנהו תרי מיני חד שמי' ששון וחד שמי' שמחה, א"ל ששון לשמחה וכו' א"ל שמחה לששון וכו'" — דלכאורה, למאי נפק"מ, "מאי דהוה הוה"¹⁶ — שבזה מרומז שבשמחת בית השואבה ישנם ב' הענינים דששון ושמחה, מלמעלה למטה ומלמטה למעלה. ויש להוסיף, שכיון שבשבת בראשית ישנה השמחה בכל האופנים, הן ענין הששון והן ענין השמחה, הרי, מצד חיבורם יחד ניתוסף ענין נעלה יותר — אור העולה על כולנה¹⁷.

ד. ועוד ענין בזה:

מצד זה ששבת בראשית הוא כמו שמח"ת, ניתוסף עוד חילוק בין

(8) ב"ק עד, א. ועוד.

(9) ישע"י, יב, ג.

(10) ראה אוה"ת מג"א (הוצאת תש"נ) ע' קנב ואילך. המשך וככה תרל"ז רפצ"ח

(סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תרלח). סה"מ תרנ"ג ע' רנט ואילך. עזרת ע' קכא. תרס"צ ע' קפד

ואילך. וראה גם תו"מ ח"ד ע' 245.

(11) ראה פירוש שער כג פכ"א ערך

שמחה. הנסמן בהערה הקודמת.

(12) ראה לקו"ת דרושי שמע"צ פח, ד

ואילך. ובכ"מ.

(13) תהלים קד, לא.

(14) שם קמט, ב.

(15) מח, ב.

(16) יומא ה, ב. ועוד.

(17) ראה תניא שעהיוה"א פי"ב.

שבת בראשית לשאר השבתות (מלבד החילוק הנ"ל בנוגע להוספת ענין השמחה בשבת בראשית) — שבכל שאר השבתות ישנה השייכות דיום השבת לימים שלפניו ולימים שלאחריה¹⁸, ואילו שבת בראשית שייך ונוגע לכל ימות השנה, דכיון ששבת בראשית הוא כמו שמח"ת, הרי כשם שבשמח"ת הברכה היא להמשיך את השמחה דשמח"ת על כל השנה כולה, כמו"כ יש להמשיך משבת בראשית על כל השנה כולה, וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בשיחה אחרת¹⁹, שכפי שנעמדים בשבת בראשית כך נמשך על כל השנה.

והרי מובן שיש חילוק בין טופח סתם לטופח על מנת להטפיה²⁰, שבשביל להיות טופח על מנת להטפיה צריך להיות יותר לחלוחית ומשקה מאשר בטופח סתם. ועד"ז בנדוד"ד: כיון שמשבת בראשית צריך להמשיך על כל השנה, צריך להיות בו ריבוי לחלוחית, בכדי שיוכל להיות צינור על כל השנה.

ה. (וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

יתן השי"ת שתהי' לנו דעה בינה והשכל, חכמה בינה ודעת, להבין ולידע כיצד לנצל את שבת בראשית באופן שיהי' צינור על כל השנה, להמשיך על כל השנה את הענין ד"ופרצת" — פריצת כל הגדרים, לא רק הגדרים שבדברי הרשות, אלא אפילו הגדרים שבקדושה.

ובאופן שיומשך עוד יותר ממה שנמשך בהכתיבה וחתימה טובה דר"ה ויוהכ"פ — שהרי איתא בגמרא²¹ "כל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה ועד יום הכפורים חוץ מהוצאת שבתות והוצאת ימים טובים כו", והיינו, שבשבת ויו"ט יכולים לפעול שיומשך יותר ממה שניתן בר"ה ויוהכ"פ, וכיון ששבת בראשית נוגע לכל השנה, הרי מובן שבשבת בראשית ממשיכים על כל השנה יותר ממה שנמשך בהכתיבה וחתימה טובה — שיהי' באופן ד"ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה²².

* * *

ו. בנוגע להענין ד"ופרצת" שצריך להיות אצל כל אחד — הרי לכל לראש צריך להיות "ופרצת" בג' העמודים, כמארז"ל²³ "על שלשה

(20) ראה אנציק' תלמודית ערך טופח כו' (כרך יט ע' שצג ואילך). וש"נ.
(21) ביצה טז, רע"א.
(22) ויצא כח, יד.
(23) אבות פ"א מ"ב.

(18) ראה תו"מ חי"ב ס"ע 205. וש"נ.
(19) ראה שיחת ש"פ בראשית, מבה"ח מ"ח (התועדות א) תשח"י ס"ב (תו"מ חכ"א ע' 132). וש"נ.

דברים העולם עומד", הן העולם כפשוטו והן "עולם קטן זה האדם" (כדאיתא במדרש תנחומא²⁴), כמובן גם בפשטות, שאי אפשר שהבנין יהי' בלי גבול ואילו עמודי הבנין יהיו בהגבלה, ולכן בהכרח שיהי' הענין ד"ופרצת" בג' העמודים, ועי"ז יוכל להיות "ופרצת" בכללות העולם, עולם קטן ועולם גדול, שעומד עליהם.

וכבר נתבאר בארוכה ענין "ופרצת" בעמודים דעבודה וגמ"ח²⁵:

בעבודה זו תפלה:

מצד המצות עשה דתפלה — הן הענין דבקשת צרכיו, והן הענין דעבודה שבלב (כמ"ש הרמב"ם²⁶) — הרי ענין התפלה הוא בהגבלה, כי, הענין דבקשת צרכיו הוא רק בשעה שחסר לו דבר מה, וגם הענין דעבודה שבלב הרי זה יכול להיות פעם אחת במשך זמן ממושך (כמובא במפרשי הרמב"ם²⁷);

אמנם, מלבד הענין הפרטי והמוגבל שבתפלה, הרי ידוע מ"ש אדמו"ר הזקן²⁸ שהתפלה היא בדוגמת חוט השדרה שעל ידה נמשך חיות בכל האברים, שזהו ענין הבלי גבול שבתפלה, וכמארז"ל²⁹ "ולוא שיתפלל אדם כל היום כולו", היינו, שכל רגע ביום צריך להיות ממולא בתוכן ענין התפלה, מלשון התקשרות כו'³⁰.

ועד"ז בעמוד דגמילות חסדים, זו צדקה:

מצד המצות עשה דצדקה — ישנו ענין של הגבלה: מעשר, או חומש (מצד תקנת אושא³¹). אבל ישנו גם ענין הצדקה באופן של בלי גבול, שזהו הענין ד"וחטאך בצדקה פרוק"³² — דכיון שע"י הצדקה מבטלים כל הגזירות ומכפרים על כל החטאים והפגמים שבעניני התומ"צ, הרי בהכרח לומר שענין הצדקה הו"ע כללי, ולכן הצדקה היא ללא הגבלות, כמ"ש³³ "כל אשר לאיש יתן בעד נפשו", כמבואר בתניא³⁴.

ז. ועתה יש לבאר גם הענין ד"ופרצת" בעמוד התורה:

לכאורה אפשר לומר, שישנו ענין לימוד התורה כפי שהוא מעשה

(29) ברכות כא, א.

(30) ראה תו"א תרומה עט, סע"ד. ובכ"מ.

(31) כתובות נ, רע"א. וש"נ.

(32) דניאל ד, כד.

(33) איוב ב, ד.

(34) אגה"ת פ"ג. אגה"ק ס"י.

(24) פקודי ג.

(25) שיחת שמחת בית השואבה סכ"ז

ואילך (לעיל ע' 62 ואילך).

(26) ריש הלי' תפלה.

(27) ראה כס"מ שם.

(28) לקו"ת בלק ע, ד.

פרטי, וישנו גם ענין לימוד התורה שעליו אמרו³⁵ "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה", שזהו ענין כללי, כיון שמביא למעשה כל המצוות.

אבל באמת אי אפשר לומר כן, מכמה טעמים:

(א) גם ענין הלימוד שמביא לידי מעשה — נכלל במצות תלמוד תורה שנמנית במנין המצוות, ומזה מוכח שאין זה ענין כללי, שהרי ענין כללי אינו נמנה במנין המצוות, כמ"ש הרמב"ם בספר המצוות³⁶.

(ב) ענין התלמוד שמביא לידי מעשה — אינו מוכרח שיהי' אצל כל אחד, שכך, כדי לבוא לידי מעשה אין הכרח שהוא בעצמו ילמד את הדין, שהרי יכול להיות שמישהו אחר ילמד את הדין ויכריז בכל הפינות שכך היא ההלכה; ואילו הענין ד"ופרצת" בתורה צריך להיות אצל כל אחד.

(ג) גם אם לא יסמוך על הרשכבה"ג או ראשי הסנהדרין, אלא ילמד בעצמו את כל הדינים — הרי זה עדיין ענין שבהגבלה, כפי שמצינו בהלכות תלמוד תורה לאדמו"ר הזקן³⁷ שיש מציאות שהאדם ילמד את כל התורה כולה (כל מה שצריך לידע למעשה), כיון שצריך לזה משך זמן מסויים, וא"כ, הרי זה ענין שבהגבלה, ולא באופן ד"ופרצת".

אך הענין ד"ופרצת" בתורה הוא — כפי שמצינו בגמרא³⁸ שיש בבנ"י סוג ש"תורתן אומנותן":

מצד החיוב דמצות תלמוד תורה — יכול להיות הסדר ד"הנהג בהם (עם דברי תורה) מנהג דרך ארץ³⁹, ורק לקבוע עתים לתורה, או אפילו יתירה מזה, לעשות תורתו קבע ומלאכתו עראי³⁹, אבל לא באופן שתורתו אומנותו, שאין לו ענין אחר מלבד התורה.

וענין "ופרצת" בתורה הוא — שמצד רצונו (אף שאינו מחוייב בכך) מעמיד את עצמו בסדר ההנהגה ד"תורתן אומנותן", שכל האומנות שלו אינה אלא התורה, בכחי' בלי גבול.

וע"ד משנת"ל בענין "ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו", שזהו כל ענינו — כן הוא גם בענין התורה, שתורתו אומנותו, שזוהי כל האומנות שלו, וכל רגעיו ועניניו ממולאים בתורה.

אמנם, יש מעלה בענין "ופרצת" שבתורה שמחליף גם את מעלת התפלה, שלכן, מי שתורתו אומנותו פטור מן התפלה³⁸.

(38) שבת יא, א.

(39) ברכות לה, ב (ובפרש"י).

(35) קידושין מ, ב. וש"נ.

(36) שרש ד'.

(37) ראה פ"ב ה"י.

ח. ועפ"ז יובן גם המסופר בגמרא⁴⁰ "רבא חזי" לרב המנונא דקא מאריך בצלותי, אמר, מניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה, והוא (רב המנונא) סבר זמן תפלה לחוד וזמן תורה לחוד — דלכאורה אינו מובן: מצינו בגמרא³⁹ ש"א"ל רבא לרבנן (תלמידיו שבאו ל"ירחי כלה") במטותא מנייכו ביומי ניסן (ימי הקציר) וביומי תשרי (דריכת הגתות והבדים) לא תתחזו קמאי, כי היכי דלא תטרדו במזונייכו כולא שתא, היינו, שהורה להם שיעסקו משך זמן בעניני דרך ארץ. ופשיטא שהורה להם שיפסיקו לתפלה. וא"כ, מהי טענתו לרב המנונא "מניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה"??

ואין לומר שטענתו לרב המנונא היתה על אריכות התפלה, דא"כ, מהו המענה שרב המנונא סבר "זמן תפלה לחוד וזמן תורה לחוד"⁴¹.

ט. ויש להוסיף ולבאר בענין מי שתורתו אומנותו שפטור מתפלה (משא"כ מי שאין תורתו אומנותו שצריך להפסיק לתפלה) — דלכאורה אינו מובן:

כיון שתורה היא למעלה מתפלה, שהרי תפלה היא "חיי שעה", כפירוש רש"י: "צורך חיי שעה היא לרפואה לשלום ולמזונות", ואילו תורה היא "חיי עולם", כמאמר⁴² "וחיי עולם נטע בתוכנו", בלי גבול — הרי אפילו מי שאין תורתו אומנותו, אלא לומד רק במשך זמן מסויים, צריך להיות פטור מתפלה, שכן, למה לו להקדיש מזמנו עבור "חיי שעה", הגבלה, בה בשעה שיכול להקדיש זמן זה עבור "חיי עולם", בלי גבול??

ועכצ"ל, שיש מעלה בתפלה לגבי תורה, אלא, שמעלה זו היא רק לגבי תורה סתם, ולא לגבי תורתו אומנותו, כדלקמן.

י. ביאור מעלת התפלה על התורה — יובן ע"ד המבואר⁴³ בענין ב' אופני ההנהגה בעולם, הנהגה נסית והנהגה טבעית, שאף שבהנהגה נסית שהיא באופן של שידוד מערכות הטבע נראית גדולת הבורא בענין הבלי גבול שלמעלה מהגבלת הטבע, מ"מ, יש מעלה יתירה בהנהגה טבעית, שעם היותה בהגבלת הטבע, נראה בה כח הבלי גבול בענין התמידיות, ללא שינויים, כפי שאומרים בתפלה⁴⁴ "המחדש בטובו בכל

43) ראה לקו"ש ח"ז ע' 150 ואילך. וש"נ.

44) נוסח ברכת "יוצר".

40) שבת י"ד, א.

41) חסר התירוץ (המור"2).

42) נוסח ברכת התורה.

יום תמיד מעשה בראשית", היינו, שאע"פ שמעשה בראשית הוא בהגבלה, מ"מ, מחדשו הקב"ה בכל יום וממשיך בו את ענין התמידיות. ועד"ז היא מעלת התפלה על התורה:

תורה — חכמתו של הקב"ה — היא המשכה מלמעלה, ולכן, אף שגדלה מעלתה בהיותה למעלה מהעולם, בלי גבול, "חיי עולם", אין זה פלא כ"כ שבאה למטה, להיותה המשכה מלמעלה.

ואף שבתורה נאמר⁴⁵ "ואהי' אצלו גו' שעשועים יום יום גו'", היינו, שגם בהיותה בגדרי הזמן, "יום יום", יש בה הענין דשעשועי המלך בעצמותו, וא"כ, הרי זה כאילו חיבור ב' הפכים, מ"מ, אין זה פלא כ"כ, כיון שהתורה היא המשכה מלמעלה.

משא"כ תפלה — הרי היא ענין של מטה, ועל ידה נפעל לא רק שינוי הטבע שיתרפא החולה כו', אלא גם הענין ד"המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית", שזהו ענין של חיבור הפכים בהמטה גופא, ע"ד הענין ד"מקום ארון אינו מן המדה"⁴⁶, שבהמטה גופא הי' חיבור ב' הפכים, שעם היות הארון במדידה, "אמתיים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קומתו"⁴⁷, מ"מ, מקום הארון אינו מן המדה, בלי גבול.

יא. אמנם, מעלה הנ"ל שבתפלה היא רק לגבי תורה סתם, אבל לא לגבי תורתו אומנותו, שאז הוא פטור מן התפלה:

כאשר לימוד התורה הוא באופן שתורתו אומנותו, הרי ענין הבלי גבול הוא לא רק מצד התורה (המשכה מלמעלה), אלא גם מצד האדם, שהתורה היא האומנות שלו, והיינו, שעם היותו נברא ומוגבל, מ"מ, יש אצלו ענין התורה באופן של בלי גבול.

ונמצא, שבענין תורתו אומנותו ישנו למטה חיבור הפכים דגבול ובלי גבול, ולכן מי שתורתו אומנותו הרי הוא פטור מתפלה, כיון שבתורה גופא ישנם ב' המעלות, הן המעלה דחיי עולם, והן המעלה דחיבור הפכים למטה כמו בתפלה.

יב. והנה, ענין "ופרצת" שבתורה, תורתו אומנותו, צריך להיות לא רק בגליא דתורה, אלא גם בפנימיות התורה:

ובהקדים — שבענין הבלי גבול יש ב' אופנים: (א) כל חלק בפני

(47) תרומה כה, יו"ד.

(45) משלי ח, ל.

(46) יומא כא, סע"א. וש"נ.

עצמו הוא מוגבל, אלא שישנו ריבוי בלתי מוגבל של חלקים מוגבלים, וע"ד מארו"ל⁴⁸ "כתוב אחד"⁴⁹ אומר אלף אלפים ישמשוני. . . וכתוב אחד⁵⁰ אומר היש מספר לגדודיו, ומשני, "אלף אלפים ישמשוני" מספר גדוד אחד, ולגדודיו אין מספר". (ב) גם כל חלק בפני עצמו הוא בלתי מוגבל⁵¹.

[ובזה יובן מ"ש אדמו"ר הזקן⁵² בפירוש המאמר⁵³ "יום שכולו ארוך", "שגם מתחלתו הוא ארוך" — כי, הפירוש הפשוט הוא שהיום נמשך בריבוי בלתי מוגבל, אבל כל רגע ושעה שבו הם מוגבלים, והיינו, שזהו קיבוץ של ריבוי חלקים מוגבלים, ולכן מבאר "שגם מתחלתו הוא ארוך", היינו, שכל החלקים שבו הם בעצם ענינים בלתי מוגבלים].

וזהו החידוש דתורתו אומנותו בפנימיות התורה לגבי תורתו אומנותו בגליא דתורה — כי, בגליא דתורה, הרי כל הלכה וסוגיא היא ענין מוגבל, אלא שמצד הענין דתורתו אומנותו נעשה בזה ריבוי בלתי מוגבל; ואילו אמיתית ענין "ופרצת" הוא שכל חלק גופא הוא בלתי מוגבל, שזהו בפנימיות התורה דוקא.

וע"י פנימיות התורה הרי זה מאיר גם בנגלה דתורה, וכמבואר בקונטרס עץ החיים⁵⁴ כיצד הפנימיות פועלת גם בהגליא, וכמאמר חז"ל⁵⁵ "עירבת לי בהן קב חומטין", היינו, שנעשה מעורב לגמרי, כך, שבכל חלק מהגליא ישנה פעולת הפנימיות, ועי"ז נעשה גם בגליא דתורה אמיתית הענין ד"ופרצת".

וכאמור לעיל, ע"י "ופרצת" בג' העמודים דתורה עבודה וגמ"ח, נעשה "ופרצת" בכללות העולם קטן, ועי"ז גם בעולם גדול, כך, שבכל מקום יהי "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"⁵⁶.

* * *

יג. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה בראשית ברא.

* * *

יד. כבר דובר בהתוועדויות שלפנ"ז⁵⁶ אודות מאתיים שנה להילולא

(48) חגיגה יג, סע"ב.	(54) פי"ג ואילך.
(49) דניאל ז, יו"ד.	(55) שבת לא, סע"א. וראה לקו"ת ויקרא
(50) איוב כה, ג.	ו, א.
(51) ראה גם תו"מ חכ"ב ע' 30. וש"נ.	(56) ברכת עיוהכ"פ (לעיל ע' 15); שיחות:
(52) תו"א תולדות יח, סע"ד.	יום ב' דחה"ס סי"א (לעיל ע' 31); ליל
(53) ראה קידושין לט, ב. וש"נ.	שמח"ת סכ"ב (לעיל ע' 91).

הדבועש"ט, ודובר גם אודות הספר צוואת הריב"ש, ונתבאר⁵⁷ השורות הראשונות שבו ע"פ תורת חב"ד, כאמור, שפנימיות עתיק לוקחים מפנימיות אבא.

ובהמשך לזה יש לבאר עתה סיום הפיסקא: "שלא יניח שום יום מעשיית מצוה הן קלה הן חמורה, וסימנך הוי זהיר במצוה קלה [כבחמורה], פי' זהיר מלשון והמשכילים יזהירו, ר"ל הנשמה תזהיר ותאיר ממצוה קלה כבחמורה, כי רחמנא ליבא בעי".

[הביאור בזה — שכללות העבודה צריכה להיות בגדרי הזמן⁵⁸, שהו"ע "בא בימים"⁵⁹, ימים שלמים, שלכן "לא יניח שום יום מעשיית מצוה", ובאופן שגם במצוה קלה צריך להיות כל האור הבלי גבול (כשם שגם בכלי קטן מאיר כל האור כמו שהוא⁶⁰) — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"ד ע' 1193 ואילך].

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

זהו סיום הפיסקא הראשונה שבצוואת הריב"ש, ובזה מסיימים גם את ההתוועדות האחרונה של חודש תשרי — חודש שכל הענינים שבו הם ענינים כלליים על כל השנה⁶¹, ובהתאם לכך, צריכים לקחת על כל

הפוך: לכל לראש עיקר הענין, שצריך להיות עבודה, ואח"כ משך זמן העבודה — כי, לולי הענין ד"שש שנים", גדי הזמן, חסר כל ענין העבודה.

(59 חיי שרה כד, א.)

(60 וע"ד משנת"ל (שיחת ליל שמח"ת שבעה ערה 57) במ"ש לפני"ז "ועיקר אלמוד שיעור מוסר הן רב והן מעט" — שזהו ע"ד מארז"ל (משנה סוף מנחות. וש"נ) "אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים", וכמבואר בכתבי האריז"ל (סה"ל ר"פ בראשית) — לאחרי שמבאר ענין ביורר הניצוצות — שבענין זה לא נוגע הריבוי או המיעוט, כיון שהדבר תלוי בענין נשמתו, אם בסיבת הגלגולים או סיבה אחרת, וזהו "שיכוין לבו לשמים", דקאי על הנשמה שבו שנקראת לב.

(61 ראה מאמרי אדה"ז תקס"ו ע' שעט. אוה"ת דרושי סוכות ע' א'תשנו. ברכה ע' א'תתסו. סה"מ תרנ"ד ע' לו. תרנ"ו ע' רעה. תש"ב ע' 49. ועוד.

(57 שיחת: יום ב' דחה"ס ס"ב ואילך; שמחת ביה"ש ס"כ ואילך; ליל שמח"ת ס"ב ואילך; יום שמח"ת ס"ט (לעיל ע' 32 ואילך; ע' 56 ואילך; ע' 113 ואילך; ס"ע 130 ואילך). (58 וע"ד תורת אדמו"ר הזקן (בתו"א (משפטים עה, ד ואילך), שנתבארה גם בדרושי אדמו"ר האמצעי (תו"ח שם) והצ"צ (אוה"ת שם)) על הפסוק (משפטים כא, ב) "שש שנים יעבוד":

"יעבוד" — מלשון עורות עבודים — קאי על העבודה בביורר העולם לאחרי ירידת הנשמה למטה (שעז"נ "כי תקנה עבד עברי"), ולא על עבודת הנשמה כפי שהיא באצילות, ששם לא שייך הענין דעורות עבודים, אלא העבודה היא רק בהמשכת אלקות.

ולכן, עבודה זו צריכה להיות בגדרי הזמן — "שש שנים", שזהו כללות ענין הזמן, ועי"ז נמשך גם בגדרי המקום, שהוא בהגבלה דאורך רוחב ועומק, כמו הגבלת הזמן. ובזה יובן הסדר בכתוב, "שש שנים (ואח"כ) יעבוד" — דלכאורה הול"ל בסדר

השנה את כל ההוראות הנ"ל מספר צוואת הריב"ש כפי שנתבארו בתורת חסידות חב"ד, מצד הענין דפנימיות אבא פנימיות עתיק.

ומזה באים לפיסקא הב', שהתחלתי: "שויתי ה' לנגדי תמיד"⁶², שויתי לשון השתוות וכו", היינו, שכל הענינים הם אצלו בהשתוות, מצד זה ש"הוי' לנגדי תמיד" — לא אלקים בגימטריא הטבע⁶³, אלא הוי' שלמעלה מהטבע, וענין זה ממשיכים ומגלים גם בשם אלקים, כמדובר לעיל בהמאמר⁶⁴ בפירוש "בראשית ברא אלקים"⁶⁵, שצריכים להבריא את שם אלקים, עי"ז שמגלים את התוכיות והפנימיות שבו — "הוי' הוא האלקים"⁶⁶, שנמשך בהטבע הענין שלמעלה מהטבע.

*

טו. עתה, לאחר שבת בראשית, מתחיל "ויעקב הלך לדרכו"⁶⁷. לפעמים מבואר שענין זה מתחיל מיד לאחר שמח"ת, אבל, גם שבת בראשית הוא אותו ענין כמו שמח"ת, כנ"ל. יתן השי"ת שיהי' "ויעקב הלך לדרכו" — דרך הוי', ובאופן של ששון ושמחה, והיינו, שהששון ושמחה דשבת בראשית יומשך על כל השנה בעניני תומ"צ, ועי"ז יומשך הששון ושמחה גם בענינים הגשמיים, בבני חיי ומזוני רויחי.

65) ריש פרשתנו.

66) ואתחנן ד, לה. ועוד.

67) לשון הכתוב — ויצא לב, ב. וראה שיחת ש"פ בראשית דאשתקד ס"ו (תומ"חכ"ד ע' 185). וש"נ.

62) תהלים טז, ח.

63) פרדס שי"ב פ"ב. ראשית חכמה שער התשובה פ"ו (ד"ה והמרגיל — קכא, ב). של"ה פט, א. קפט, א. ועוד. תניא שעהיודה"א רפ"ו. ובכ"מ.

64) בתחלתו וסופו (לעיל ע' 114. ע' 121).